

Lieta C-423/23

**Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kopsavilkums saskaņā ar
Tiesas Reglamenta 98. panta 1. punktu**

Iesniegšanas datums:

2023. gada 10. jūlijs

Iesniedzējtiesa:

Tribunale Amministrativo Regionale per la Lombardia
(Lombardijas Reģionālā administratīvā tiesa, Itālija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2023. gada 7. jūlijs

Prasītājs:

Secab Soc. coop.

Atbildētāji:

Autorità di Regolazione per Energia Reti e Ambiente (ARERA)

Gestore dei servizi energetici (GSE) SpA

Pamatlietas priekšmets

Vairāku atbildētāju izdoto aktu un rēķinu atcelšana.

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmets un juridiskais pamats

Saskaņā ar LESD 267. pantu Tiesai tiek lūgts precizēt, vai Itālijas tiesiskais regulējums, kurā ir paredzēts konkrēts maksimālais ierobežojums ieņēmumiem, kurus ražotāji gūst no elektroenerģijas pārdošanas, it īpaši atjaunojamo energoresursu enerģijas nozarē, atbilst Savienības tiesiskajam regulējumam šajā jomā.

Prejudiciālie jautājumi

- 1) Vai Direktīvas (ES) 2019/944 5. panta 4. punkts, Direktīvas (ES) 2018/2001 3. un 12. apsvēruma, Regulas (ES) 2022/1854 27., 28., 29. un 39. apsvēruma, 6. panta 1. punkts un 8. panta 2. punkts nepieļauj valsts tiesisko regulējumu, kurā ir paredzēti griesti tirgus ieņēmumiem, kas gūti no elektroenerģijas pārdošanas, kā noteikts 2022. gada 27. janvāra Dekrēta Nr. 4 15.*bis* pantā paredzētajā kārtībā, kura nenodrošina ražotājiem iespēju paturēt 10 % no ieņēmumiem virs minētajiem griestiem?
- 2) Vai Direktīvas (ES) 2019/944 5. panta 4. punkts, Direktīvas (ES) 2018/2001 2., 3. un 12. apsvēruma, Regulas (ES) 2022/1854 27., 28., 29. un 39. apsvēruma, 6. panta 1. punkts un 8. panta 2. punkta b) un c) apakšpunkts nepieļauj valsts tiesisko regulējumu, kurā ir paredzēti griesti tirgus ieņēmumiem, kas gūti no elektroenerģijas pārdošanas, kā noteikts 2022. gada 27. janvāra Dekrēta Nr. 4 15.*bis* pantā paredzētajā kārtībā, kura nesaglabā un neveicina ieguldījumus atjaunojamo energoresursu enerģijas nozarē?
- 3) Vai Direktīvas (ES) 2018/2001 3. apsvēruma, Regulas (ES) 2022/1854 27. un 41. apsvēruma, 7. panta 1. punkta h), i) un j) apakšpunkts, 8. panta 1. punkta a) un d) apakšpunkts un 2. punkts nepieļauj valsts tiesisko regulējumu, kurā ir paredzēti griesti tirgus ieņēmumiem, kas gūti no elektroenerģijas pārdošanas, kā noteikts 2022. gada 27. janvāra Dekrēta Nr. 4 15.*bis* pantā paredzētajā kārtībā, kura neparedz nekādus īpašus griestus ieņēmumiem, kas gūti, pārdodot no akmeņoglēm ražoto enerģiju, kā arī neparedz diferencētu tiesisko regulējumu attiecībā uz dažādiem energoresursiem?

Atbilstošās Savienības tiesību normas un judikatūra

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2019/944 (2019. gada 5. jūnijs) par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu un ar ko groza Direktīvu 2012/27/ES, it īpaši 5. pants.

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2018/2001 (2018. gada 11. decembris) par no atjaunojamajiem energoresursiem iegūtas enerģijas izmantošanas veicināšanu, it īpaši 2., 3., 12. un 29. apsvēruma.

Padomes Regula (ES) 2022/1854 (2022. gada 6. oktobris) par ārkārtas intervenci augsto enerģijas cenu problēmas risināšanai, it īpaši 1., 3., 6., 25., 27., 28., 29., 30., 32., 33., 34., 39., 40., 41. un 71. apsvēruma, 6., 7. un 8. pants.

Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Eiropadomei, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai *REPowerEU*: Vienota Eiropas rīcība cenas ziņā pieejamākai, drošākai un ilgtspējīgākai enerģijai, it īpaši 2.2.1., 2.2.2. punkts, secinājumi un 2. pielikums.

Tiesas spriedumi, 2016. gada 29. septembris, C-492/14, EU:C:2016:732, un 2014. gada 1. jūlijs, C-573/12, EU:C:2014:2037.

Atbilstošās valsts tiesību normas

Decreto-legge 27 gennaio 2022, n. 4 [2022. gada 27. janvāra Dekrēts Nr. 4]; 15.bis pants.

1. punktā ir paredzēts, ka no 2022. gada 1. februāra līdz 2022. gada 31. decembrim piemēro enerģijas cenas kompensācijas mehānismu elektroenerģijai, kas tiek ievadīta tīklā no dažāda veida iekārtām, kuras darbina atjaunojami energoresursi.

3. punktā ir paredzēts, ka *Gestore dei servizi energetici* (Enerģētikas pakalpojumu pārvaldītājs, turpmāk tekstā – “GSE”) aprēķina starpību starp atsauces cenu un tirgus cenu, un norāda, kā iegūt šīs cenas.

4. punktā ir paredzēts, ka tad, ja 3. punktā minētā starpība ir pozitīva, GSE izmaksā ražotājam attiecīgo summu un, ja šī starpība ir negatīva, GSE veic korekciju vai pieprasa no ražotāja attiecīgo summu (divvirzienu kompensācijas mehānisms).

Decreto-legge 9 agosto 2022, n. 115 [2022. gada 9. augusta Dekrēts Nr. 115]; 11. pants.

Legge 29 dicembre 2022, n. 197 [2022. gada 29. decembra Likums Nr. 197]; 1. pants.

30. punktā ir paredzēts, ka no 2022. gada 1. decembra līdz 2023. gada 30. jūnijam piemēro griestus tirgus ieņēmumiem, kas gūti no elektroenerģijas ražošanas, elektroenerģijai, kas tiek ievadīta tīklā no iekārtām, kuras darbina atjaunojami energoresursi, kuri neietilpst minētā 15.bis panta piemērošanas jomā, un no iekārtām, kuras darbina neatjaunojami energoresursi, kas minēti Regulas (ES) 2022/1854 7. panta 1. punktā.

31. punktā ir paredzēts, ka ieņēmumu griestus piemēro jebkuriem tirgus ieņēmumiem, kurus gūst iepriekš minētajās iekārtās saražotās elektroenerģijas ražotāji, kā arī starpnieki, ja tādi ir, kuri piedalās elektroenerģijas vairumtirgos šo ražotāju vārdā.

32. punktā ir paredzēts, ka GSE aprēķina starpību starp atsauces cenu un tirgus cenu, un norāda, kā iegūt šīs cenas.

33. punktā ir paredzēts, ka tad, ja 32. punktā minētā starpība ir negatīva, GSE veic korekciju vai pieprasa no ražotāja attiecīgo summu (vienvirziena kompensācijas mehānisms).

Īss pamatlietas faktisko apstākļu un tiesvedības izklāsts

- 1 Uzņēmums prasītājs ražo elektroenerģiju, izmantojot iekārtas, kuras darbina hidroelektriskie resursi [hidroelektrostacijas].
- 2 Īstenojot 2022. gada 27. janvāra Dekrētlikuma Nr. 4 15.*bis* pantu, *Autorità di Regolazione per Energia Reti e Ambiente (ARERA)* (Enerģētikas, tīklu un vides regulators, turpmāk tekstā – “ARERA”) ar 2022. un 2023. gada lēmumiem iekļāva prasītāju to uzņēmumu sarakstā, uz kuriem attiecas minētā tiesību norma, un pēc tam *GSE* izrakstīja prasītājam vairākus rēķinus. Prasītājs iesniedza iesniedzējtiesā prasību atcelt šos lēmumus, citus saistītos aktus un minētos rēķinus.
- 3 Saskaņā ar minēto 15.*bis* pantu tajā minētajiem ražotājiem atlīdzību par enerģijas pārdošanu nosaka nevis tirgus, bet likumdevējs, autoritatīvā veidā paredzot maksimālos ieņēmumu griestus.
- 4 Minētais pants bija jāpiemēro laikposmā no 2022. gada 1. februāra līdz 2022. gada 31. decembrim, taču ar 2022. gada 9. augusta Dekrētlikuma Nr. 115 11. pantu termiņš tika pagarināts līdz 2023. gada 30. jūnijam.
- 5 2022. gada 8. oktobrī stājās spēkā Regula (ES) 2022/1854 par ārkārtas intervenci augsto enerģijas cenu problēmas risināšanai, kurā ir paredzēti augstāki ieņēmumu griesti un plašāka piemērošanas joma nekā 15.*bis* pantā.
- 6 Savukārt ar 2022. gada 29. decembra Likuma Nr. 197 1. panta 30.–38. punktu laikposmā no 2022. gada 1. decembra līdz 2023. gada 30. jūnijam tika īstenots Regulas (ES) 2022/1854 6., 7. un 8. pants, tomēr izslēdzot iekārtas, kuras darbina atjaunojami energoresursi, kuras jau ir iekļautas 15.*bis* panta piemērošanas jomā.
- 7 Tāpēc laikposmā no 2022. gada 1. februāra līdz 2023. gada 30. jūnijam 15.*bis* pantā minētie ieņēmumu griesti tika piemēroti enerģijas ražotājiem no atjaunojamiem energoresursiem, lai gan bija stājies spēkā 2022. gada 29. decembra Likums Nr. 197, kas savukārt bija piemērojams enerģijas ražotājiem no neatjaunojamiem energoresursiem, kā arī no tiem atjaunojamiem energoresursiem, kuri nav minēti 15.*bis* pantā, laikposmā no 2022. gada 1. decembra līdz 2023. gada 30. jūnijam.
- 8 Tāpēc, lai gan 15.*bis* pants ir pieņemts pirms Regulas (ES) 2022/1854, būtībā tas ir uzskatāms par valsts tiesību normu, kas īsteno Eiropas Savienības tiesību normu attiecībā uz enerģiju, kas ražota no atjaunojamiem energoresursiem.

Pamatlietas pušu galvenie argumenti

- 9 Prasītājs apgalvo, ka 2022. gada 27. janvāra Dekrētlikuma Nr. 4 15.*bis* pants esot pretrunā Savienības tiesiskajam regulējumam.

Īss lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu motīvu izklāsts

- 10 Sākot no 2021. gada beigām, elektroenerģijas cenas ir piedzīvojušas anomālu kāpumu sakarā ar to, ka ārkārtīgi pieauga cenas gāzei, kad to izmanto kā kurināmo elektroenerģijas ražošanai.
- 11 15.bis pants tāpat kā Regula (ES) 2022/1854 tika pieņemts ar mērķi uz laiku ierobežot ārkārtas tirgus ieņēmumus, kurus gūst enerģijas ražotāji, kuru izmaksas nav atkarīgas no gāzes cenu tendencēm, jo gāze ražošanā netiek izmantota. Šajā nolūkā 15.bis pantā ir paredzēts minētajiem ārkārtas ieņēmumiem piemērot griestus un sadalīt attiecīgās summas starp gala patērētājiem.
- 12 Iesniedzējtiesai ir radušās šaubas par to, vai konkrētas metodes, kuras Itālijas likumdevējs ir izmantojis griestu noteikšanai, atbilst ierobežojumiem, kas ir paredzēti Regulā (ES) 2022/1854, kā arī Eiropas Savienības tiesiskajā regulējumā enerģijas jomā, gan attiecībā uz griestu apmēru, gan attiecībā uz subjektu loku, kuriem tie ir piemērojami.

APMĒRS

- 13 Lai gan 15.bis panta 3. punkta a) apakšpunktā minētā atsauces cena ir starp 56 EUR/MWh un 58 EUR/MWh un tāpēc ir daudz zemāka par Savienības mērogā noteikto cenu 180 EUR/MWh apmērā, AERA skatījumā, tā esot taisnīga, jo atbilst vidējam aritmētiskajam no katras tirgus zonas cenām, kas reģistrētas no 2010. gada 1. janvāra līdz 2020. gada 31. decembrim, koriģējot tās atbilstoši inflācijai.
- 14 Iesniedzējtiesa norāda, ka saskaņā ar Regulas (ES) 2022/1854 28. apsvērumu, nolūkā noteikt tirgus ieņēmumu griestus būtu jāatsaucas uz stundām, kurās elektroenerģijas pieprasījums bija visaugstākais, pirms Krievijas agresijas kara pret Ukrainu.
- 15 Turpretim Itālijas likumdevēja izmantotā metode paredz vidējo enerģijas cenu gadu mijā, ieskaitot 2020. gadu, kuru ietekmēja Covid pandēmijas izraisītās anomālijas, turpretim izslēdzot 2021. gadu, kas ne tikai kompensēja iepriekšējā gada izņēmuma raksturu, bet arī sāka jaunu ekonomikas ciklu ar nepieredzētu cenu pieaugumu. 2021. gada izslēgšana no atsauces cenas aprēķina bāzes izraisīja atsauces cenas samazinājumu vairāk nekā par 10 %.
- 16 Tādējādi iesniedzējtiesa šaubās, ka 15.bis pantā minētie tirgus ieņēmumu griesti ir samērīgi un saprātīgi, ņemot vērā, ka ražotājiem netiek nodrošināta iespēja paturēt 10 % no ieņēmumiem virs minētajiem griestiem, kā savukārt ir pieprasīts Regulas (ES) 2022/1854 39. apsvērumā.
- 17 Itālijas pasākums arī šķiet nepiemērots, lai aizsargātu atjaunojamo energoresursu enerģijas nozarē veiktos ieguldījumus un galvenokārt iespēju tos veikt nākotnē, lai paplašinātu šo resursu izmantošanu, kā turpretim tas ir tieši pieprasīts Eiropas Savienības tiesiskajā regulējumā šajā jomā.

- 18 Saskaņā ar secinājumiem, kas ir ietverti Komisijas 2022. gada 8. marta paziņojumā “REPowerEU”, fosilo energoresursu aizstāšana ar atjaunojamiem energoresursiem ir nekavējoties nepieciešama, lai palielinātu Eiropas enerģētisko neatkarību, tāpat saskaņā ar Direktīvas (ES) 2018/2001 2. apsvērumu no atjaunojamiem energoresursiem iegūtas enerģijas veidu veicināšana ieņem būtisku vietu to pasākumu kopumā, kuri jāveic, lai izpildītu saistības, ko Savienība ir uzņēmusies saskaņā ar 2015. gada Parīzes klimata nolīgumu, tostarp saistošo mērķrādītāju līdz 2030. gadam emisijas samazināt par vismaz 40 %, kas ir tieši definēts kā “vispārēji svarīgs Savienības enerģētikas un vides politikai”.
- 19 Atbilstošu ieguldījumu trūkums atjaunojamo energoresursu enerģijas nozarē ir viens no tiem valstu bezdarbības piemēriem cīņā pret klimata pārmaiņām, kas jau ir konstatēti vairāku valstu tiesās (lietas “Urgenda Foundation” Nīderlandē, “Affaire du siècle” Francijā, “Neubauer” Vācijā), un pašlaik tiek izskatīti Eiropas Cilvēktiesību tiesā (pieteikumi Nr. 39371/20, Nr. 53600/20 un Nr. 34068/21).
- 20 Konkrētāk, vienlaikus aplūkojot Regulas (ES) 2022/1854 28. un 29. apsvērumu, var secināt, ka, nosakot griestus, ir jāatstāj saprātīga rezerve cenai, ko ieguldītāji būtu varējuši sagaidīt, ar mērķi neierobežot ieguldījumu rentabilitātes sākotnējo novērtējumu un neapdraudēt ieguldījumus, kas ir apstākļi, kas Itālijas tiesību normā, šķiet, turpretim netika izvērtēti.
- 21 15.bis pants ne tikai tieši ierobežo to uzņēmumu finansiālās spējas veikt ieguldījumus, kuri ražo enerģiju no atjaunojamiem energoresursiem, bet tam būs arī netiešas sekas, graujot ieguldītāju uzticību nozares izaugsmē, pretēji Tiesas apstiprinātajiem principiem, saskaņā ar kuriem ir nepieciešams “ilgtermiņā sekmēt ieguldījumus jaunās iekārtās” (skat. spriedumus, 2016. gada 29. septembris, C-492/14, EU:C:2016:732, 110. punkts, un 2014. gada 1. jūlijs, C-573/12, EU:C:2014:2037, 103. punkts).

SUBJEKTI, KURIEM IR PIEMĒROJAMS APLŪKOJAMĀIS TIESISKAIS REGULĒJUMS

- 22 15.bis pants skar tikai tos enerģijas ražotājus, kas izmanto atjaunojamus energoresursus.
- 23 Ja Regulā (ES) 2022/1854 ir paredzēti ieņēmumu griesti arī enerģijas ražotājiem, kuri izmanto lignītu, jēlnaftu un kūdras, un ir atzīts par lietderīgu noteikt īpašus griestus tiem, kuri izmanto akmeņogles, 15.bis pantā attiecībā uz minētajiem ražotājiem nav paredzēts nekāds regulējums, tādējādi tie saņēma nepamatotas priekšrocības, it īpaši laikposmā no 2022. gada 1. februāra līdz 2022. gada 1. decembrim, kura laikā tiem netika piemēroti nekādi ieņēmumu griesti, tādējādi radot diskrimināciju un tirgus darbības traucējumus.
- 24 Turklāt, lai gan Regulas (ES) 2022/1854 8. panta 1. punkta a) apakšpunkts ļauj diferencēt dažādiem energoresursiem piemērojamo režīmu, 15.bis pantā turpretī ir paredzēti vienoti tirgus ieņēmumu griesti visām tajā minēto ražotāju no atjaunojamiem energoresursiem kategorijām, neskatoties uz to, ka enerģijas

ražošanas izmaksas nav vienādas visām iekārtu kategorijām, kas, šķiet, tāpat var izraisīt diskrimināciju un tirgus darbības traucējumus.

- 25 Piemēram, 2022. gadā ražotāji, kuri izmantoja hidroelektriskus resursus [hidroelektrostacijas], piedzīvoja vēsturisko ražošanas līmeņu samazināšanos par vairāk nekā vienu trešdaļu ārkārtējā sausuma un augstās temperatūras dēļ, savukārt citi no tā ir pat guvuši priekšrocības, tomēr uz tiem attiecās tādi paši ieņēmumu griesti.
- 26 Tādējādi iesniedzējtiesa uzskata par nepieciešamu uzdot minētos prejudiciālos jautājumus.

DARBA VERSIJA